

DAYS OF FEAR OR DAYS OF AWE?

Rabbi Gordon Tucker

ראבי"ה (אליעזר בן יואל הלוי – המאה ה-13), חלק א' סימן ל"ט

מעשה באחד ששחה יותר מדאי והעבירו רבי; רבי יוחנן אמר גער בו. אך ביומי דרחמי נהגינן דרוב התפלה בכפיפה, כגון תענית וימים נוראים. (ירושלמי ברכות א:ח)

It happened that a prayer leader bowed too many times, and Rabbi (Judah the Patriarch) removed him; Rabbi Yohanan says that Rabbi reprimanded him, However, the practice is that the entire *tefillah* is done in a bowed posture on days of mercy, such as fast days and *yamim nora'im*. (Yerushalmi Berakhot 1:8)

I. HOW FEAR MISGUIDES US

Madden, Mary Ann, *Maybe He's Dead* (Hilarious Results of New York Magazine Competitions)

(1) What I Should Have Said / (2) What I Said

(1) "Look, there's a lot of traffic, and he's probably been stuck in a meeting all day and didn't get your message, or he'd have called. I'm sure there's nothing to worry about." (2) "Maybe he's dead."

Boorstein, Sylvia, *It's Easier Than You Think*, pg. 39

Fearfulness is a mind habit. Some people have it more than others. It is always extra. Being trapped by fear is a delusion.

בראשית ל"ב:י"ב

הַצִּילֵנִי בָּא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי-יָרָא אֶנְכִּי אֹתוֹ כִּי-יָבֹא וְהָפְנִי אִם עַל-בָּנִים:

Deliver me, I pray, from the hand of my brother, from the hand of Esau; else, I fear, he may come and strike me down, mothers and children alike.

From: Schulweis, Harold, *For Those Who Can't Believe*, pg. 102

The questions of the service were familiar: "How many shall pass away and how many shall be born; who shall live and who shall die?" But the response — "Repentance, prayer, and righteousness avert the severe decree" — for the first time carried a terrifying implication. It seemed to me as I read this that my own liturgy was binding my fate to my behavior; that my illness, seen in this light, has been the result of some terrible unknown transgression, and that the ultimate punishment for failure to discover and correct it could be my death.

II. THE OTHER FACE OF YIR'AH

דברים י"ד:כ"ג

וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר לָשֶׁכֶן שְׁמוֹ שָׁם מִעֲשֹׂר דְגָנְךָ וְיִצְהָרְךָ וּבִכּוֹרֶת בְּקָרְךָ וְצֹאנְךָ לְמַעַן תִּלְמַד לִירְאָה אֶת־ה' אֱלֹהֶיךָ כָּל־הַיָּמִים:

You shall consume the tithes of your new grain and wine and oil, and the firstlings of your herds and flocks, in the presence of the LORD your God, in the place where He will choose to establish His name, so that you may learn to revere the LORD your God forever.

ויקרא י"ט:ג'

אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת־שַׁבָּתִי תִשְׁמְרוּ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

You shall each revere his mother and his father, and keep My sabbaths: I the LORD am your God.

דברים י"י"ב'

וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁאֵל מֵעַמּוֹכָּ כִּי אִם־לִירְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל־דַּרְכָּיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ:

And now, O Israel, what does the LORD your God demand of you? Only this: to revere the LORD your God, to walk only in His paths, to love Him, and to serve the LORD your God with all your heart and soul.

בראשית כ"ח:י"ז

וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מִה־נִּזְרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם־בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם:

Shaken, he said, "How awesome is this place! This is none other than the abode of God, and that is the gateway to heaven."

תרגום אונקלוס, בראשית כ"ח:י"ז

וַדְחִיל וַאֲמַר מָה דְחִילוֹ אֶתְרָא הַדִּין.....

כוונה לפני הנחת תפילין (ומצוות אחרות)

לְשֵׁם יְחִיד קוּדְשָׁא בְּרִין הוּא וְשִׁכְנִיתִיה בְּדְחִילוֹ וּרְחִימוֹ, לְיַחַד שֵׁם י"ה בּו"ה בְּיַחְדָּא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
In the name of all Israel, this is for the purpose of uniting the Blessed Holy One and the Shekhinah with worshipful awe and love, so that the Divine Name becomes perfectly One.

III. LOVE, NOT FEAR

משנה סוטה ה'ה'

ב'יום ד'רש רבי יהושע בן הורקנוס, לא עבד איוב את הקדוש ברוך הוא אלא מאהבה, שנאמר..... (איוב כז:ה) עד אגוע לא אסיר תמתי ממני, מלמד שמאהבה עשה. אמר רבי יהושע, מי יגלה עפר מעיניך, רבן יוחנן בן זבאי, שהיית דורש כל ימך שלא עבד איוב את המקום אלא מיראה, שנאמר (שם א) איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע, והלא יהושע תלמיד תלמידך למד שמאהבה עשה:

On that day Rabbi Joshua ben Hyrcanus expounded: Job only served the Holy One, blessed be He, from love: as it is said..... "Until I die I will maintain my integrity" (Job 27:5), this teaches that what he did was from love. Rabbi Joshua [ben Hananiah] said: who will remove the dust from your eyes, Rabban Yohanan ben Zakkai, since you had expounded all your life that Job only served the Omnipresent from fear, as it is said, "A blameless and upright man that fears God and shuns evil" (Job 1:8). But now Joshua, the student of your student, taught that what he did was from love.

בבלי, יומא פ"ו:

אמר ריש לקיש: גדולה תשובה שזדונות נעשות לו בשגגות..... והאמר ריש לקיש: גדולה תשובה שזדונות נעשות לו בזכיות!..... לא קשיא: כאן מאהבה, כאן מיראה.

Reish Lakish said: Great is repentance; it converts intentional sins into unwitting transgressions.....But didn't Reish Lakish say: Great is repentance; it converts intentional sins into merits! This is not a contradiction: The latter is referring to repentance out of love, and the former to repentance out of fear.

IV. RAV KOOK SPELLS OUT THE CRUCIAL DIFFERENCE

דברים י"ב:

ועתה ישראל מה יהוה אלהיך שאל מעמך כי אם ליראה את יהוה אלהיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אתו ולעבד את יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך:

And now, O Israel, what does the LORD your God demand of you? Only this: to revere the LORD your God, to walk only in His paths, to love Him, and to serve the LORD your God with all your heart and soul.

מידות הראי"ה, "פחדנות"

הפחדנות ומורך הלב היא מדה מגונה, והיא הסיג הנמצא במדת יראת ד', שכ"ז שהיא כלולה בה לא תוכל להתכלל באהבה ובשמחה עד שתטהר ממנה. הפחדנות היא יראה רעה והיא מאבדת את הון יראת-שמים האמתית ע"י תערובתה, ע"כ צריכין להתחנך בחינוך של גבורה ואומץ ללב, ואז יהיה כלי מוכשר לקבל היראה שהיא בעצמה גבורה.

Fearfulness and faintness of heart is an ugly trait. It is an impurity infecting the quality of reverence for God; as long as it is present and not purged, one will not be able to achieve completeness of love and joy.

Fearfulness is a bad version of *yir'ah*. When it mixes in, it causes the loss of all the gains to be had from true *yir'at shamayim*. Therefore, one must be trained in strength and courage of heart, so that one is fit to receive the true *yir'ah*, which is the essence of strength.

זאב סולטנוביץ', 'ביאורי אורות, יראה פסקא א'

את המושג יראת ד' ניתן להבין באופן פשטני כפחד מאלוהים. זוהי יראה חיצונית, שכן היא נובעת מתנאי המציאות ואילווציה. האדם מכיר בחולשתו לעומת כוחו האינסופי של הבורא, ועל כן ירא ונזהר שלא לחטוא. בניגוד להבנה זו, היראה בה עוסק כאן הרב קוק היא יראת הרוממות: כל אדם בטוח בקיומו ובמה שנתפס לחושיו, וחש באופן ודאי שיש בעצמו גם רובד מרומם, שהוא מעל ומעבר להשגה הרגילה, ועל כן מעורר בו כבוד ושאיפה להתקרב אליו; להבין יותר ויותר, להיות מוסרי ומאושר יותר ויותר.

The concept *yir'at Adonai* can be understood simplistically as fear of God. This is an external *yir'ah*, since it flows from the conditions and constraints of reality. People recognize their weakness *vis a vis* the infinite power of the Creator, and therefore take care not to sin. But in contradistinction to this understanding, the kind of *yir'ah* that Rav Kook treats is the *yir'ah* of exaltation: it is when all people are confident in their existence and what their senses tell them, and have a certainty that within them is a sublime stratum that transcends normal perception. Thus, it gives rise to a feeling of pride and an aspiration to come closer to God, to understand more and more, and thus to achieve higher and higher levels of morality and happiness.

רב אברהם יצחק הכהן קוק, אורות התשובה, פרק ט"ו

והתשובה הראשית, שהיא מאירה את המחשבים מיד, היא שישב האדם אל עצמו, אל שורש נשמתו.....ודבר זה נוהג בין באיש יחידי, בין בעם שלם, בין בכל האנושיות.....שקלקלה בא תמיד ממה שהיא שוכחת את עצמה.....על כן רק באמת הגדולה של התשובה אל עצמו ישוב האדם והעם....אל קונה, לאור באור החיים.

The principal role of Teshuvah is for the person to return to himself, to the root of his soul.....This is true whether we consider the individual, a whole people, or the whole of humanity....., which always becomes damaged when it forgets itself.....It is only through the great truth of returning to oneself that the person and the people.....will return to their Creator, to be illumined by the light of life.

רב קוק, אורות התשובה, פרק ט"ז:ג'

אע"פ שלא נתברר לו כלל וכלל איך מתקנים את העבר כולו, אע"פ שהדרכים המעשיים אינם עדיין כלל סלולים לפניו, ואבני נגף הם מלאים, אבל הרצון להיות טוב – זהו רוח גן עדן אלהים, המנשב בנשמה. Even though a person may see no way to repair his past; even though the path ahead may be full of obstacles; still, the **will to be good**, that is the breeze of the Garden of Eden that blows through the human soul.

פסיקתא דרב כהנא כ"ד:י"א

תשובתו של מנשה קיבלתי ותשובתכם איני מקבל, שניגזרה עליו גזירה קשה, הד"ה דכת' וידבר י"י אל מנשה ואל עמו ולא הקשיבו ויבא י"י עליהם את שרי הצבא אשר למלך אשור וילכדו את מנשה בחוחים וג' (דה"ב לג:י, יא). מהו בחוחים, ר' אבא בר כהנא א' בכירו מיניקיה.....כיון שראה צרתו צרה לא הניח עבודה זרה בעולם שלא להזכירה, צלמא פלן אתא שיזביה, וכיון שלא הועיל כלום א' זכור אני שהיה אבא מקרי אותי את הפסוק הזה, בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד י"י אלהיך ושמעת בקולו, כי אל רחום י"י אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך (דברים ד:ל, לא), הרי אני קורא..... והיו מלאכי השרת מסתמין את החלונות של רקיע שלא תעלה תפילתו של מנשה לפני הקב"ה, והיו אומ' לפני הק' רבון העול' אדם שהעמיד צלם בהיכל יש לו תשוב', אמ' להם הקב"ה אם איני מקבלו בתשוב' הרי אני נועל את הדלת בפני כל בעלי תשובה. מה עשה לו הקב"ה, חתר לו כמין חתירה מתחת כסא כבוד שלו ושמע את תחינתו..... "וישיבהו לירושלם למלכותו" (שם), במה השיבו, ר' שמואל בר נחמן בשם ר' אחא ברוח השיבו, כמה דאת אומ' משיב הרוח. וידע מנשה כי י"י הוא האלהים (שם), באותה שעה א' מנשה אית דין ואית דיין. ותשובתכם איני מקבל??

I accepted Manasseh's repentance: shall I not accept yours? A cruel decree of punishment had been imposed upon Manasseh. Scripture says: The Lord spoke to Manasseh, and to his people; but they gave no heed. Wherefore the Lord brought upon them the captains of the host of the king of Assyria, who took Manasseh with hooks, etc. (2 Chron. 33:10, 11). What is meant by with hooks? With manacles, so said R. Abba bar Kahana.....When Manasseh saw, then, that his trouble was real trouble, there was not an idolatrous god anywhere in the world, not a one, that he failed to call upon by name: O god so-and-so, come and deliver me! When he realized that his appeal was availing him nothing at all, he said: I remember that my father [King Hezekiah] had me read a particular verse, "when you are in distress because all these things have befallen you and, in the end, return to the LORD your God and obey Him. For the LORD your God is a compassionate God: He will not fail you nor will He let you perish." (Deut. 4:30, 31). All right, then, I will call upon my father's God.....At this point the ministering angels began shutting heaven's windows so that Manasseh's prayer could not come up before the Holy One. They put the question to the Holy One: A man who set up an idol in the Temple—can the repentance of such a man be accepted? The Holy One replied: If I do not receive him in his repentance, I shall be barring the door to all who would repent. What did the Holy One proceed to do for Manasseh? He contrived an opening (htyrh) for his sake under His very own throne of glory and heeded Manasseh's supplication. Hence it is written And he prayed unto Him; and He was entreated (wy'tr) of him, and returned him to Jerusalem to his kingdom. (2 Chron. 33:13)..... How did He bring Manasseh back? R. Samuel bar Nahman, citing R. Aha, said that God brought him back on a wind, for the word hsyb, "brought back," has the specific connotation of msyb, "brought back by being blown back," as in the statement, "Thou bringest the wind to blow." Manasseh knew that the Lord He was God (ibid.), and Manasseh exclaimed: There is judgment, and there is a Judge. And shall I not accept your repentance??

בבלי חגיגה ט"ו.

תנו רבנן: מעשה באהר שיהיה רוכב על הסוס בשבת, והיה רבי מאיר מהלך אחריו ללמוד תורה מפיו, אמר לו: מאיר, חזור לאחריך, שכבר שיערתי בעקבי סוסי עד כאן תחום שבת. אמר לו: אף אתה חזור בך. אמר לו: ולא בך אמרתי לך כבר שמעתי מאחורי הפרגוד: "שובו בנים שובבים" — חוץ מאהר.

The Sages taught: There was once an incident involving *Aher*, who was riding on a horse on Shabbat, and Rabbi Meir was walking behind him to learn Torah from him. After a while, *Aher* said to him: Meir, turn back, for I have already estimated and measured according to the steps of my horse that the Shabbat boundary ends here, and you may therefore venture no further. Rabbi Meir said to him: You, too, return to the correct path. He said to him: But have I not already told you that I have already heard behind the dividing curtain: "Return, rebellious children," except for *Aher*?

רב קוק, אורות התשובה, פרק י"ד:ד*

עקר הנפילות באות מפני שאינו מאמין בקלותה של תשובה.

Failings essentially happen because one does not believe in the simplicity and ease of Teshuvah.